

احکام فقهی شود در نقض حریم خصوصی

www.ketab.ir

سید اخلاق یحیانی شیرآباد

سرشناسه	: یحیایی شیرآباد، سید اخلاق، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: احکام فقهی شنود در نقض حریم خصوصی / سید اخلاق یحیایی شیرآباد.
مشخصات نشر	: قم: اثر قلم، ۱۴۰۲.
مشخصات ظاهری	: ۴۸ ص.
شابک	: ۳۵۰۰۰۰ ریال : 3-65-978-622-5450
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: استراق سمع (فقهه) * Eavesdropping (Islamic law) حریم شخصی (فقهه) * Privacy (Islamic law) حریم شخصی -- جنبه های مذهبی -- اسلام Privacy -- Religious aspects -- Islam
رده بندی کنگره	: BP۱۹۸/۶
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۳۶۳۸۱۳
اطلاعات راجع به کتابشناسی	: فیا

احکام فقهی شنود در نقض حریم خصوصی

..... سید اخلاق یحیایی شیرآباد	مؤلف:
..... اثر قلم	ناشر:
..... احسان	چاپ:
..... اول ۱۴۰۲	نوبت چاپ:
..... ۲۰۰ نسخه	شمارگان:
..... ۹۷۸-۶۲۲-۵۴۵۰-۶۵-۳	شابک:
..... ۳۵/۰۰۰ تومان	قیمت:

آدرس: قم، مجتمع ناشران، واحد ۲۳۷
شماره تماس: ۰۹۱۹۱۹۶۷۸۱۴ / ۰۹۱۲۴۵۱۶۲۴۲

فهرست مطالب

مقدمه	۹
گفتار اول: مفهوم شناسی	۱۲
شنود (سمع) در لغت	۱۲
واژه‌ی سمع	۱۲
واژه استراق	۱۴
مفهوم اصطلاحی شنود (استراق سمع)	۱۵
مفهوم حریم خصوصی	۱۶
مفهوم لغوی حریم	۱۶
مفهوم اصطلاحی حریم خصوصی	۱۸
مفهوم فقهی حریم خصوصی	۱۸
گفتار دوم: حکم اولی شنود در اندیشه‌ی فقهی شیعه	۲۰
بررسی رابطه شنود و تجسس	۲۲

۲۴	حکم اولی تجسس در اندیشه‌ی فقهی امامیه
۲۵	باب الطهارت
۲۷	باب الصلوات
۲۸	باب مکاسب محرمة
۳۳	گفتار سوم : حکم ثانوی شنود
۳۳	رابطه احکام ثانوی با عناوین ثانوی
۳۴	رابطه قواعد ثانوی با احکام ثانوی
۳۶	قاعده اهم و مهم
۳۷	مفهوم فقهی اهم و مهم
۴۱	مبنای عقلی
۴۴	سیره عقلا
۴۵	نتیجه
۴۷	منابع

مقدمه

یکی از موضوعاتی مهم فقهی «عمل شنود» یا استراق سمع است. این موضوع که پیشینه‌ای به بلندای تاریخ زیست انسان به روی این کره‌ی خاکی دارد، پیوسته محور بحث گفت و گو در میان فقهاء بوده است. امروزه به موازات پیشرفت و گسترش ابزارهای مکتولوژیکی در عرصه‌های گوناگون زندگی، بر اهمیت و وسعت شعاع دایره‌ی این موضوع نیز افزوده شده است؛ به گونه‌ای که این موضوع امروزه در عداد موضوعات بسیار مهم به حساب می‌آید. اهمیت این موضوع به دلیل نسبتی است که این موضوع با حریم خصوصی اشخاص برقرار می‌کند. پاسداشت حریم خصوصی اشخاص همیشه مورد تأکید و تأکید قرآن؛ روایات اسلامی و احکام فقهی بوده است. در اهمیت این موضوع همین بس که حکم فقهی در پاره‌ای موارد و با تحقق برخی شروط حتی خون ناقض به عنوان شدیدترین مجازات هدر شمرده شده است. به این معنی هرگاه کسی که حریم خصوصی وی از سوی هاتکی مورد تعرض قرار گرفته باشد او می‌تواند با رعایت پاره‌ی شروط حتی تا سلب حیات هاتک در راه دفاع از حریم خصوصی خویش پیش برود و در این راه قصاص و دیه‌ای بر او نیست.

علی رغم اهمیت فزاینده-ی این موضوع، متأسفانه تاکنون این موضوع جایگاه
 بایسته-ی خویش را در دانش فقه باز نیافته است. لذا تاکنون در این دانش
 هیچ باب یا فصل خاصی به این موضوع اختصاص داده نشده و بحث
 مستوفایی نیز پیرامون موضوعی بدین مهمی صورت نپذیرفته است. تنها در
 برخی ابواب فقه مانند مکاسب محرمة، جهاد، دیات و... به صورت پراکنده
 مطالبی مشاهده می-شود که آن هم از حد ایما و اشاره فراتر نمی-رود. از این
 رو بایسته می-نماید که این موضوع در قالب یک رساله-ی علمی به طور دقیق
 و مستوفی ابعاد گوناگون آن از منظر مبانی معتبر فقهی مورد مطالعه و پژوهش
 قرار گیرد و بایدتها و نیایدهای آن به روشنی تبیین گردد. پژوهنده در این
 پژوهشنامه در حد بضاعت علمی خویش تحقق این مهم را وجهه-ی همت
 خویش قرار داده است. البته تأمل در ماهیت احکام فقهی، واقعیت مستور گونه
 گون آن را که چهره در نقاب وحدت و یگرنگی کشیده است، مکشوف می
 سازد و راز عروض دو حکم متضاد بر موضوع واحد را که برای پاره-ای فقیهان
 در برهه ی از تاریخ دشوار می-نمود، عیان می-سازد. رازی که بدین طریق از
 پرده بیرون می-افتد و فاش می-گردد، دو اصطلاح عنوان اولی و عنوان ثانوی
 است. این دو عنوان هر کدام مقتضی حکم مختص به خود می-باشد.
 شرع مقدس اسلام از این دو عنوان دو برداشت متضاد دارد مثلاً برای شراب
 دو حکم متفاوت وجود دارد: یکی حرمت و دیگری حلیت؛ حکم نخست به

اعتبار عنوان اولی (یعنی ذات شراب بدون ملاحظه-ی هیچ عنوان دیگری) برای آن ثابت است و حکم دوم به اعتبار عنوان ثانوی؛ عنوان ثانوی که در پاره-ای موارد بر آن عارض-شده و حکم اولی آن را دگرگون می-سازد «عنوان اضطرار» می-باشد. هنگامی که این عنوان بر آن عارض می-گردد، حکم شرعی آن نیز به تبع این عنوان تغییر می-یابد. اکنون پرسشی که پس از روشن شدن این مطلب، در ذهن مطرح می-گردد این است که آیا این مطلب در مورد شنود که موضوع تحقیق حاضر می-باشد، نیز صادق است یا خیر؟ پاسخ به این پرسش، محور اصلی گفتگوی این تحقیق حاضر را تشکیل می-دهد.